

بررسی ریشه‌ها و گرایش‌های مفهومی پایداری اجتماعی در معماری

سیده سعیده مهدویان^{۱*}، سید هادی نبوتی فومنی^۲

۱- کارشناس ارشد معماری، مدرّس دانشگاه علم و فرهنگ، رشت، گیلان، ایران

۲- کارشناس ارشد معماری، مدرّس دانشکده فنی و حرفه‌ای میرزا کوچک، صومعه‌سرا، گیلان، ایران

-۲

خلاصه

بقای پایداری انسان وابسته به حفظ تعادل و تداوم جهان زیستی است. شرط اساسی در نیل به پایداری محیطی، برقراری تعادل پویا میان نظام‌های مختلف محیط است. این شرط از دیدگاه عملی دستیابی همزمان به پایداری کالبدی (محیطی و اقتصادی) و غیرکالبدی (اجتماعی و فرهنگی) را ایجاب می‌کند. فرهنگ و روابط اجتماعی رایج در یک جامعه، معماری آن جامعه را متأثر می‌سازد، به بیان دیگر می‌توان گفت ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی هر جامعه در معماری آن جامعه مستتر است و فارغ از مباحث محیطی در ساخت‌وساز معماری اثر مطلوب داشته و آن را برای بسترش خاص تر می‌کند و در بحث ماندگاری و پایداری غیرکالبدی فضا نیز این عامل نقش مهمی دارد. در این مقاله به تشریح پایداری اجتماعی و مفاهیم بنیادی آن پرداخته شده است. ابتدا با بیان تاریخچه‌ای از این تئوری در معماری، چگونگی شکل‌گیری تئوری پایداری اجتماعی بررسی شده است؛ سپس روش‌های پژوهش در پایداری اجتماعی فضا در معماری در دو بخش مطرح شده‌اند: روش‌های روانشناختی و روش چیدمان فضا و در نهایت به اختصار، رابطه‌ی فرهنگ و معماری بیان گردیده است.

کلمات کلیدی: پایداری اجتماعی، فرهنگ، فضا، محیط

۱. مقدمه

توسعه‌ی پایدار مقوله‌ایست که از نیمه‌ی دوم قرن بیستم مورد توجه محافل علمی دنیا قرار گرفت و هر روز زاویه‌ای نو از آن شکل می‌گیرد تا به اهدافش جامعه‌ی عمل بیوشاند. معماری یکی از رشته‌هاییست که گرایشی به خصوص از توسعه‌ی پایدار را به خود اختصاص داده است که با نام «معماری پایدار»^۱ در جهان شناخته شده است. «آن چیزی که امروزه به عنوان معماری پایدار می‌شناسیم در واقع زیرمجموعه‌ی مقوله‌ی توسعه‌ی پایدار و سنتزی است که در پایان هزاره‌ی دوم میلادی، در امتداد کنش‌های فراوان در اندیشه و عمل به دست آمده است و می‌رود تا در مطلع هزاره‌ی سوم راهکارهایی را عرضه نماید» [۱]. ساختمان‌های پایدار ممکن است به عنوان ساختمان‌هایی تعریف شوند که در تلاش برای

¹ Sustainable Architecture